

Xiuxiueja la paraula màgica

Hermann Hesse
va marcar el
pensament
espiritual de més
d'una generació
ARXIU

**LA INFANTESA
DEL BRUIXOT**
Hermann Hesse

Il·lustracions:
Peter Weiss
Traducció:
Joan Ferrarons
Editorial: Angle
Barcelona, 2017
Pàgines: 144
Preu: 12 euros

Hermann Hesse deia que les seves obres eren petites biografies de l'ànima. Si és així, el lector comprendrà que llegir-les és fer el camí oblic de la literatura que transita per la seva vida, com una manera de dir-se i fer-se sentir. També digué que la virtut a què més es devia era l'obstinació, *Eigensinn*, el sentit propi. Tota la seva obra, del poema desconegut a la novel·la aclamada, són el païment d'aquesta llei d'incessant cantúria i de cadascun dels moviments de l'ànima, més o menys certs. "Destí i esperit són noms del mateix concepte", diu de Novalis. Si Hesse ha captat l'atenció del públic, entre la passió i l'estirabot, la puerilitat i la compenetració profunda, és perquè, com li passà a l'il·lustrador del bell conte que tenim entre mans, pregunta per aquest sentit propi.

A *La infantesa del bruixot* trobareu un relat fantasiós de creixement vers l'adolescència, un precipici entre la saviesa de l'infant que s'esvaeix i el segrest per les lleis de l'home. Ho narra una veu que ha recobrat, però, el sentit íntim del seu destí en la literatura, "veig tota la meua vida sota el signe

d'aquest desig de tenir poders màgics", que aspiren a transformar-lo, com anhelarà "la invisibilitat del savi, el qual, bo i apercebut-se de les coses, passa desapercbut".

Cobert pel vel de la meravella, aquest relat s'acaba amb la vida del poeta i reuneix la geografia essencial de l'obra literària que ja llavors, 1923, havia donat *Peter Camenzind*, *Unterm Rad* i *Demian*, i un any abans *Siddhartha*, el breviarí mistic del poeta de l'obstinació, que enfonsa les arrels en les doctrines dels vedes, el tao i Confuci, un interès d'herència materna que, amb el pietisme

cristià familiar i altres formes d'espiritualitat, apregonaria fins organitzar el credo personal que tinta la seva obra i que no deixa d'emergir en aquest relat:

"No foren només pares i mestres que m'educaren, sinó també forces més elevades, més ocultes i més misterioses, entre les quals també hi havia el déu Pan, sota la forma d'un petit fetitxe dansaire indi que l'avien tenia a la vitrina" que "m'imbuí d'imatges i pensaments orientals antiquíssims, fins al punt que més endavant hauria de percebre tot contacte amb savis indis i xinesos com un retrobament". "Hi havia cops que era un ídol, una figura estranya i bon xic graciosa [...] Altres cops era una cosa màgica, important i tenebrosa de no dir, desitjosa de sacrificis, malvada, severa, voluble, sorneguera; semblava que em volgués incitar a burlar-me'n per a després poder-se venjar de mi", però "rere aquell rostre i aquella imatge hi vivia Déu, hi sojornava l'infinit, que aleshores, essent minyó, ja adorava i coneixia, sense noms, tan bé com més endavant, quan en diria Xiva, Vixnu, quan en diria Déu, vida, Brahman, Atman, era dona i era home, era sol i era lluna." Siguin mostra aquestes ratlles de la bellesa del conte i la seva veu, i de l'encertada traducció de Joan Ferrarons editada per Angle Editorial, que celebra 25 anys i suma aquesta peça singular a la col·lecció El Far.

Aquest conte, fins ara inèdit en català, no es publicà fins al 1938, quan l'il·lustrador Peter Weiss, instal·lat a prop de la residència de Hesse a Montagnola, en feu una còpia manuscrita il·luminada amb miniatures a ploma per encàrrec seu, que la nostra edició reproduïx, mentre seguia amb espant l'ocupació nazi de Bohèmia. Diria més endavant que el contrast de lírica i guerra "ha entrat en una realitat interior indivisible", una sensació que no es fa estranya a la nostra literatura. *

ASSAIG XAVIER FERRÉ

Els cinc autors d'aquest volum miscel·lani (Ferran Archilés, Jaume Lloret, Joaquim Carlos Noguera, Gaiame Palà, Antoni Rico) plantegen diversos enfocaments a fi d'esbrinar la recepció del materialisme històric –Marx i Gramsci, en el cas que ens ocupa– en el pensament de Joan Fuster. La present aportació –en part complementària a la recerca fusteriana de Pau Viciano i de Guillem Calaforra– és necessària perquè allunya Fuster d'un culturalisme que no fa altra cosa que esclerotitzar la seva reflexió crítica sobre el país. En aquest sentit, Archilés esbrina detalladament dos aspectes que poden arribar a ser convergents: l'abast de la lectura matisada marxiana –via escola de les estructures dels Annales–, la influència –a contrastar *políticament*– de Jaume Vicens en *Nosaltres, els*

El Fuster 'sard'

valencians, i el coneixement que tingué l'assagista del model metodològic del pensador comunista sard, Gramsci. Les lectures gramscianes de Fuster –tot mantenint un cert debat amb el posicionament d'Archilés sobre el moment en què l'assagista de Sueca llegí el comunista d'Ales: si abans o després de la redacció del *Nosaltres, els valencians*– ocupa el capítol, que caldria haver publicat en un sol bloc, de Lloret i Noguera. La reflexió té una particularitat biogràfica que pot implicar directament el coneixement de (l'obra de) Fuster, atès que Jaume Lloret,

batlle de la capital de la Ribera Baixa en representació del PCPV, fou metge de l'assagista. Ambdós autors plantegen que possiblement l'intel·lectual suecà tingué coneixement de l'intel·lectual-polític consellista cap al 1959, any que, segons els ponents, coneixé Raimon, enllaç –a través de la seva dona, Annalisa Corti– que en facilità el coneixement de les obres, algunes de les quals són referenciades directament de la biblioteca de l'actual espai Casa-Museu Joan Fuster.

Possiblement, però, aquest debat de recepció pugui acotar-se partint de la panoràmica general de la recepció de Gramsci a través del Principat, objecte de la ponència de Palà. Aquest historiador, que ha biografat la revista del PSU (*Nous*) *Horitzons*, dissenya una constel·lació de referents –al capdavant dels quals, Manuel Sacristan– que

Joan Fuster

Les noces de la veu i el so

Una intenció esdevinguda so. Així va definir l'entonació Tsvetàieva en una carta dirigida a Rilke. La fenomenologia afirma que les peces reclamen la manera de ser interpretades, que a la partitura del poema ja hi és tot, però la interpretació, que sempre és només possibilitat, és el que permet l'actualització de l'obra. Triar i interpretar és precisament el que ha fet Víctor Bocanegra a *Sacrilegis*, una obra que té un doble vessant de format ben arriscat: és un llibre-disc de poemes que no eren inèdits i, a més, escena viva, concert en directe. Un gir cap al folk per posar-se al servei de la tradició poètica catalana en què l'acompanyen Eduard Iniesta a la guitarra i Iannis Obiols al piano.

El que per a Víctor Bocanegra és sacríleg és posar música a un artefacte lingüístic que ja en té. Amb les disset cançons que

van de Ramon Llull a Lluís Solà, l'autor ens confirma que certament pot ser moltes coses, però mai un melodista de poca volada.

La *Serenada d'hivern*, de Carner, de tonalitat menor, marca, com tota obertura, l'evolució del disc i constitueix un exemple de perfecta senzillesa aparent. La síntesi és abominable: una novel·la de sis-centes pàgines en un poema tan breu com murri. S'hi pot entrellucar una voluntat horitzontal que no renuncia en cap cas a una ambició mesurada, a un rigor indestructible. La seva intenció és popular, de cançó, però mai didàctica. L'ordre del disc no el determinen els poemes, no és cronològic, sinó musical.

Després de Carner trobarem l'"amor de lluny" de la tradició trobadoresca, en què el cant i la forma volen compensar la malenconia; una harmonia senzilla i ben resolta,

una concentració efectiva. La música sempre fa que el poema arribi a la seva màxima expressivitat. Hi ha la finor fictícia i descarada, expressada per les síncopes, de Rosa Leveroni (que de nena volia ser músic), el camí de la dominant a la tònica que ens calma a *Joc migpartit*, de Josep-Sebastià Pons; la ironia mordaç i sàvia de Clementina Arderiu, representada molt encertadament a través del compàs ternari; la profunditat del gorg de l'ànima humana de Vinyoli. Més d'un quedarà sorprès de la tria i la música de *La pàtria*, d'Aribau. De Mompou a Bocanegra: la cèlebre *Cançoneta incerta*, de Carner, és un prodigi. Notes breus però que expressen un continu de fluència. L'erudit i inspirat Segimon Serrallonga; el vers donat de Palau i Fabre a *Paraules (cerquen música)*; la paradoxa de Lluís Solà; el tancament circular representat per la corona de Maragall. I aquests exemples són incomplets.

La veu de Bocanegra no sempre s'ajusta al *tempo*; quan convé hi juga i l'empaita de la mateixa manera que el llenguatge va darrere de l'amor. El fenomen que es produeix quan canta veus de dona és interessant.

A part de la importància que l'obra té per si mateixa, cal no oblidar que comunica amb l'altra cara de l'autor, i que la tria dels poemes, els comentaris que en fa o la resta de paratextos ens ajuden a entendre el corpus poètic de Víctor Obiols.

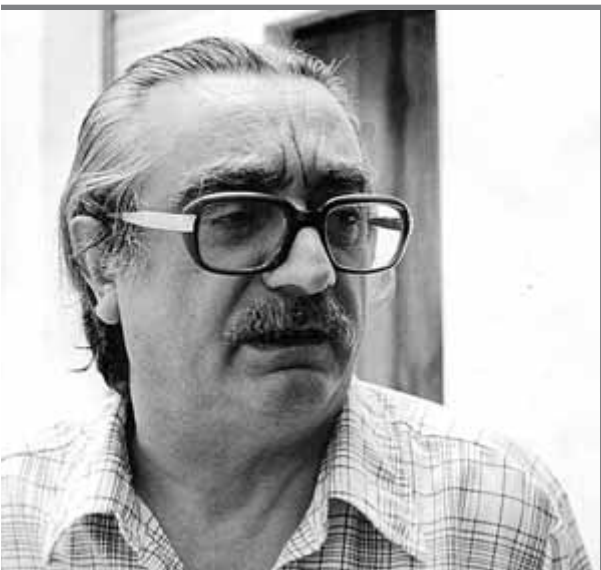
En una carta del 1951, diu Espriu a Leveroni: "La gent tornarà a la poesia que canta i diu". Potser sí. En tot cas, si el cant i la seva forma volen salvar-nos de la dissolució i la malenconia, Víctor Bocanegra i Godall Edicions ens rescabalen de la immediatesa, del soroll, de la manca de pensament, i ens demostren que alguns creadors d'aquest país, malgrat morir-se de gana, són tenaços, incorruptibles i infatigables. Una aportació de primer ordre que no hauria de passar inadvertida. *

Víctor Bocanegra / Víctor Obiols presenta un llibre de poemes aliens que també és un disc
JUANMA RAMOS

SACRILEGIS
Víctor Bocanegra

Editorial: Godall
Barcelona, 2017
Pàgines: 288
Preu: 20 euros

ter va ser un pensador valencià / FERRAN SENDRA

poden mostrar viarany per a comprendre la relació Gramsci-Fuster. En qualsevol cas, la consulta, si escau, dels epistolaris de Francesc Vallverdú, de Francesc Vicens i de Josep Fontana podria esclarir en part –l'altre vessant caldria abordar-lo a partir de la història oral amb coetanis fusterians dels anys cinquanta i seixanta– els nexes que dugueren a la recepció del filòsof de la praxi per part de l'autor de *Descrèdit de la realitat*.

Aquest primer bloc esmentat és el que ateny directament l'esperit de l'obra, però hauria romàs incompleta si, en la necessitat d'anar més enllà del *Fuster-en-si* (pensament), hom no hagués abordat la recepció de les tesis nacionals de l'assagista –concentrades en l'assumpció, o no, dels Països Catalans com a nació política– en les orga-

nitzacions (valencianistes) que es reclamen marxistes (acció). Antoni Rico –que n'està enllestint la tesi– ha elaborat un marc metodològic exhaustiu a fi de tractar la temàtica d'uns anys culturalment i política primordials –1962-1977–, els quals permeten de tenir una idea completa dels posicionaments orgànics dels quals destaco per la seva troncalitat –cara a *derivacions* i noves organitzacions: el primer PSPV, PCPV i PSAN– els del Partit Socialista Valencià i Germania Socialista.

En conjunt, *El pensament i l'acció* tracta un camp d'anàlisi, que malda per mostrar que les idees fusterianes són històriques, és a dir, dialèctiques, perquè esdevenen perpetu centre de debat i contenen projecció pràctica. *

EL PENSAMENT I L'ACCIÓ: DE MARX A GRAMSCI EN JOAN FUSTER
Diversos autors

Editorial: El Jonc
Lleida, 2017,
Pàgines: 159
Preu: 15 euros